

ԱՄՈՒՄՆԱՅՈՂ, ԶՈՅԳԻ ԲԺՇԿԱԿԱՆ ՔՆՆՈՒԹԵԱՆ ՄԱՍԻՆ

Իբր հայ բժիշկ, յաճախ պատեհութիւնը ունեցած եմ բժշկական քննութիւն կատարելու, պսակուիլը որոշուած ամուսնացող զոյգերուն. ուստի սոյն հարցին՝ «Բուժանք»ի էջերուն մէջ ստացած այժմէութեան առթիւ, համարձակութիւն կ'ստանամ իմ խոնարհ կարծիքս լայտնելու:

Ահա թէ ինչ պարագաներու տակ կը ներկայանայ այդ այնքան կենսական հարցը: Շատոնց աղջիկն ու տղան նշանուած՝ ու յաճախ սիրահարուած են: Ամէն կարգի պատրաստութիւն տեսնուած է, հարսնիքը տեղի պիտի ունենայ Կիրակի Օր մը առաջ, շաբաթ առտուն, փեսային զգացնել կը տրուի թէ պէտք է բժշկական վկայագիր մը առնել, առանց որոյ ո՛չ Թաղականութիւնը պսակի արտօնութիւն կրնայ տալ և ո՛չ քահանան կարող է ամուսնութեան կրօնական ձեւակերպութիւնը կատարել: Ըստ որում փեսան ստիպուած՝ կը գիմէ իր ծանօթ բժիշկին:

— Տօքթէօռ, ուրօր մը կուտա՞ս:

— Ի՞նչ ուրօր:

— Վաղը պիտի պսակուիմ, չի լսեցի՞ր. ամա՛ն, խնդրեմ շուտ բրէ, ուրիշ գործեր ալ ունիմ. արդէն գիտես, ես առողջ եմ, աղջիկն ալ տեսնելու պէտք չկայ, ամէն կերպով առողջ է. բայց ֆլասս չունի, ատէդ եւերինէ վարսըն, բան մը գրէ, վարձքը ինչ որ է կը վճարեմ:

Իննսուն առ հարիւր, ճիշդ այս ձեւով կը ներկայանան խնդրոյ առարկայ՝ քննութեան պարագաները: Բժիշկը կ'անճրկի:

— Բարեկա՛մ, կ'ըսէ, ես առանց քննութեան բժշկական վկայագիր չեմ կրնար գրել, դնա նշանածդ ալ բեր, երկուքդ ալ քննեմ:

Դժկամակութեամբ կ'ընդունուի բժիշկին յանձնարարութիւնը և քննութիւնը տեղի կ'ունենայ . . . : Բարեբախտաբար զոյգերը ընդհանրապէս ամուսնութեան արգելիչ լուրջ ախտավիճակ չեն ունենար:

Եւ սակայն խնդիրը բոլորովին կը բարդանայ, եթէ տղան կամ աղջիկը ներկայացնեն հիւանդութեան կամ տկարութեան պարագայ մը: Այն ատեն, քննութիւնը կատարուելէն վերջ բժիշկը վարանոտ վիճակ մը կ'ստանայ, երիտասարդը կը նշմարէ . . .

— Բայց, Տօքթէօռ, պսակը չէ կարելի յետաձգել, ի՞նչ կ'ըսեն լըսողները, մեծ ամօթ կ'ըլլայ, ևայլն:

— Բայց բարեկամ . . .

— Դու՛ն գիտես, կ'ըսէ փեսացուն սրտնեղած, ես կարող եմ ուրիշ բժիշկէ մը առնել վկայագիրը. բայց քեզ սիրելուս և ճանչնալուս համար, քեզի գիմեցի:

— Բայց ձեր ապագայ կողակիցը, սրտի հիւանդութիւն ունի — կամ — դուք թոքերու տկարութիւն ունիք — կամ — ձեր այնինչ հիւանդութիւնը տակաւին բաւարար դարմանումի չէ ենթարկուած ևն. ևն. . . .

Մտիկ ընողը ո՞վ: Ու առանց գիտութեան կամքին, պսակը կ'ըլլայ ընդհանրապէս իր ցաւալի հետեւանքներով:

Ընթերցողը ինծի հետ արդէն կ'ընդնշմարէ սոյն օրինական ձեւակերպութեան բոլոր պակասաւորութիւններն ու անպատեհութիւնները, զորս կարելի է ամփոփել հետեւեալ կերպով: Ա. ամուսնացողները բժշկական քննութեան անհրաժեշտութիւնը չեն հասկցած: Բ. ծնողներ և ազգ. իշխանութիւններ օրինական պարզ ձեւակերպութիւն մը կը նկատեն զայն և ըստ այնմ կը վերաբերուին: Գ. բժիշկին ոչ ժամանակ և ոչ միջոց կը տրուի, այդ քննութիւնը պաղարիւնութեամբ և գիտական տուեալներու համեմատ կատարելու: Դ. այդ քննութիւնը կը պահանջուի վերջին ռադուն միայն, այնպէս որ աննպաստ եղած պարագային թէ՛ բժիշկը, թէ՛ ամուսնացողները և թէ՛ շահագրգռող կողմերը կը մատնուին տեսակ մը անել կացութեան և այն առեն տեղի կ'ունենայ ակամայ ու հապճեպ կարգադրութիւններ ուր գիտութեան ձայնը կը մնայ անլսելի:

Նախ քան ամուսնութիւն, երկու սեռի անհատներ պէտք է ըստանան որոշ չափով զարգացում, դաստիարակութիւն, ամուսնական կեանքի ընկերային եւ առողջապահական պայմաններու մասին: Ա. մուսնանալէ առաջ, պատկան մարմինները, որոնք իշխանութիւն ունին արտօնութիւն տալու, պիտի պահանջեն ո'չ թէ միայն առողջութեան՝ այլ ամուսնական կեանքի մասին ակնարկուած զարգացումի վկայագիր: Կը նշանակէ որ մարդիկ դէպի ամուսնական կեանք պիտի դիմեն պատրաստուած եւ գիտակցութեամբ:

Միտիլի

ԲԺ. Ն. ՏԷՅԻՐՄԷՆՃԵԱՆ

ԲԱՆԱԲԱՅԻՐԹՈՒԹԵԱՆ ԲԱՐԻՔՆԵՐԸ

Ինքնաշարժը, անտարակոյս, գեղեցիկ եւ Թանկագին հնարք մըն է եւ օրէ օր կը կատարելագործուի ու կը յառաջդիմէ ի վնաս... հետիոտն քացողին: Հաշիւ եղած է որ մինչ 1900 — 1910 շրջանին՝ մէկ տարուան մէջ 1000 հոգիի վրայ մէկ մարդ ինքնաշարժի տակ կը ճգմուէր, 1922ին հազարի վրայ 12 մարդ ճգմուած է, իսկ անցեալ տարի, ընդամենը 1500 մարդ մեռած են, առանց հաշուելու հաշմանդամները, ներկայիս կրիբէն վերջ ամէնէն շատ մահացնող ճիւղն է: